

Neteja ètnica

Arriben a qualsevol hora, qualsevol dia, truquen a la porta o l'esbotzen, i donen als ocupants de la casa uns minuts o unes hores per abandonar-la. O els maten. Després, si poden servir-se de l'edifici, o si esperen que en poc de temps el podrà ocupar algú dels seus, es limiten a saquejar-lo. Si no, el cremen. Van poble per poble, casa per casa, amb aquesta horrible missió: ells són serbis, i volen netejar el territori de la Gran Sèrbia. En les territoris conquistats, no poden viure no-serbis: serien un perill, una molèstia, una brutícia, i cal fer neteja. Neteja ètnica—els croats també n'han fet, però en petita escala—, una idea, una imatge, que fins fa poc temps havia desaparegut de l'inventari dels horrors d'Europa. O del món sencer. Hi havia lluites tribals, de regions, de nacions, de pobles i d'estats, de religions i de qualsevol dels innombrables motius que els homes inventen per matar-se. Hi havia rebel·lions, conflictes i matances de base ètnica, qualsevol que siga el significat de tal paraula: shikhs contra hindús, hindús contra musulmans, tàmils contra cingalesos, àrabs contra jueus, negres contra àrabs, iraquians contra kurds, zulus contra xhosas, tant se val, tot es redueix a molt poques "raons". La gent es mata, i es matarà encara, d'una manera perfectament bèstia, per un credo, un pam de terra, una bandera, una frontera, un precepte o un concepte. Però matar per "netejar", o la idea mateixa de "neteja" humana, no era visible, o almenys no era exhibida en les abundants matances del nostre temps. Els

nazis sí, gent europea, civilitzada, racional, burocràtica, que volien purificar la raça i la terra. Però potser això mateix, l'horror nazi, havia sepultat el concepte. Ara torna.

Torna tràgicament, i sistemàticament, com a projecte, en la tragèdia de Bòsnia—la que sabem, i la que no sabem, perquè la premsa no pot eixir de Sarajevo—, i torna als pacífics i exemplars països d'aquesta Europa occidental, comunitària, pròspera i covarda. En les reticències dels governs, en el ressorgiment d'una vella extrema dreta, en reaccions populars (sempre "comprensibles"), i en les accions violentes (sempre impunes i tolerades) de grups racistes violents, perfectament coneguts. *Neteja* significa traure la *brutícia*. I *pureza* és, òbviament, el contrari d'*impureza*. Són coses molt antigues, molt irracionals, i molt presents. Representen que "nosaltres", en el nostre territori, som purs i nets, que la presència dels "altres" embruta i contamina, i que per tant els impurs i bruts han de ser eliminats: pel foc, pel fusell, per l'apallissament, per l'expulsió administrativa, per l'odi, la ignorància o el menyspreu. La terra és nostra, i no la podem compartir: llogar-la a l'estranger ric, potser sí, però acceptar-hi l'estranger "estrany", inferior i pobre, de cap manera. La terra—la ciutat, el poble, el país— és només dels seus propietaris *nets*, els *purs*, els de sempre (això no compta, és clar, quan som nosaltres, superiors, i amb qualsevol classe de poder, els qui ocupem la terra dels altres: els fem un favor), els únics que hi tenim dret.

L'horror del bosnià expulsat de casa a punta de canó, és el mateix dels marroquins de Fraga atacats (i després trets del poble per la Guàrdia Civil: fora del territori), del professor guineà a qui li van negar l'entrada en un bar de València, dels discursos de Le Pen, dels incendis d'al-

bergs d'immigrats a Berlín, de les *ratonades* contra els àrabs a París, dels pares que es neguen violentament a la presència de xiquets gitanos a l'escola dels seus fills. La *nostra* escola, barri, poble, ciutat, comarca, país, ha de ser un espai *net*: aquest és el principi. Els moros, turcs, gitanos, negres, embruten i contaminen: aquesta és la segona premissa. I per tant cal netejar: aquesta és la conclusió.

Carlos Fuentes i Juan Goytisolo no són escriptors de la meua màxima devoció. Però acaben de dir, tots dos alhora, una cosa que subscric: "La literatura i l'art són com les ciutats: impures, bastardes i mesclades". I que una cultura—jo diria també que una nació i un poble— és la suma de les influències exteriors que ha rebut, i que com "més apetit devorador tinga, millor símptoma de bona salut", i que les grans ciutats, ja multiètniques, esdevenen racistes perquè no tenen capacitat per entendre *l'altre*, més algunes coses addicionals que ja sabem i que cal repetir una vegada i una altra. Mentrestant, les tropes sèrbies continuen netejant, sense que els governs d'Europa moguen un dit per aturar tan higiènica operació. I així, davant de l'exemple massiu i impune, semblen poca cosa els petits exemples domèstics de neteja. Qualsevol dia, també a casa la neteja serà mot d'ordre general, i llavors tampoc ací mourem un dit. Ens haurem acostumat a la idea.

Joan F. Mira